

ശ്രീഃ  
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ  
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ  
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര  
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ സപ്തദശഃ സർഗഃ ॥

*This document has been prepared by*

*Sunder Kidāmbi*

*with the blessings of*

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

*His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam*

ശ്രീഃ  
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ  
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ  
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര  
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

## ॥ സപ്തദശഃ സർഗഃ ॥

രാജമാർഗസുഷമാമവലോകയതഃ സുഹൃദാം വചാംസി  
ശൃൺവതശ്ച ശ്രീരാമസ്യ പിതൂർഭവനേ പ്രവേശഃ

സ രാമോ രഥമാസ്ഥായ  
സമ്പ്രഹൃഷ്ടസുഹൃജ്ജനഃ |  
പതാകാധ്വജസമ്പന്നം  
മഹാർഹാഗുരുധൂപിതം || 2.17.1 ||

അപശ്യന്നഗരം ശ്രീമാൻ  
നാനാജനസമൻവിതം |  
സ ഗൃഹൈരഭ്രസങ്കാശൈഃ  
പാണ്ഡുരൈരൂപശോഭിതം || 2.17.2 ||

രാജമാർഗം യയൗ രാമോ  
മധ്യേനാഗുരുധൂപിതം |  
ചന്ദനാനാം ച മുഖ്യാനാ -  
മഗുരുണാം ച സഞ്ചയൈഃ || 2.17.3 ||

ഉത്തമാനാം ച ഗന്ധാനാം  
ക്ഷൗമകൗശാംബരസ്യ ച |

അവിധാഭിശ്ച മൂക്താഭി -

രുത്തമൈഃ സ്ഫാടികൈരപി || 2.17.4 ||

ശോഭമാനമസംബാധം

തം രാജപഥമുത്തമം |

സംവൃതം വിവിധൈഃ പുഷ്പൈ -

ർഭക്തൈശ്ചരുചാവചൈരപി || 2.17.5 ||

ദദർശ തം രാജപഥം

ദിവി ദേവപതിർയഥാ |

ദധൃക്ഷതഹവിർലാജൈ -

ർധുപൈരഗുരുചന്ദനൈഃ || 2.17.6 ||

നാനാമാൽയോപഗന്ധൈശ്ച

സദാഭ്യർചിതചത്വരം |

ആശീർവാദാൻ ബഹുൻ ശൃണുവൻ

സുഹൃദ്ഭിഃ സമുദീരിതാൻ || 2.17.7 ||

യഥാർഹം ചാപി സമ്പൂജ്യ

സർവാനേവ നരാൻ യയൗ |

പിതാമഹൈരാചരിതം

തഥൈവ പ്രപിതാമഹൈഃ || 2.17.8 ||

അദ്യോപാദായ തം മാർഗ -

മഭിഷിക്തോന്മുഖാലയ |

യഥാ സ്ഥ പോഷിതാഃ പിത്രാ

യഥാ സർവൈഃ പിതാമഹൈഃ |

തതഃ സുഖതരം സർവേ

രാമേ വത്സ്യാമ രാജനി || 2.17.9 ||

അലമദ്യ ഹി ഭുക്തേന  
 പരമാർത്ഥൈരലം ച നഃ |  
 യദി പശ്യാമ നിർയാന്തം  
 രാമം രാജ്യേ പ്രതിഷ്ഠിതം || 2.17.10 ||

തതോ ഹി നഃ പ്രിയതരം  
 നാൻയത് കിഞ്ചിദ് ഭവിഷ്യതി |  
 യഥാഭിഷേകോ രാമസ്യ  
 രാജ്യേനാമിതതേജസഃ || 2.17.11 ||

ഏതാശ്ചാൻയാശ്ച സുഹൃദാ -  
 മുദാസീനഃ ശുഭാഃ കഥാഃ |  
 ആത്മസമ്പൂജനീഃ ശൃൺവൻ  
 യയൗ രാമോ മഹാപഥം || 2.17.12 ||

ന ഹി തസ്മാൻമനഃ കശ്ചി -  
 ചക്ഷുഷീ വാ നരോത്തമാത് |  
 നരഃ ശക്തോന്യപാക്രഷ്ടു -  
 മതിക്രാന്തേപി രാഘവേ || 2.17.13 ||

യശ്ച രാമം ന പശ്യേത്തു  
 യം ച രാമോ ന പശ്യതി |  
 നിന്ദിതഃ സർവലോകേഷു  
 സ്വാത്മാപ്യേനം വിഗർഹതേ || 2.17.14 ||

സർവേഷു സ ഹി ധർമാത്മാ  
 വർണാനാം കുരുതേ ദയാം |  
 ചതുർണാം ഹി വയഃസ്ഥാനാം  
 തേന തേ തമനുവ്രതാഃ || 2.17.15 ||

ചതുഷ്പഥാൻ ദേവപഥാം -

ശൈത്യാംശായതനാനി ച |

പ്രദക്ഷിണം പരിഹര -

ജഗാമ നൃപതേഃ സുതഃ || 2.17.16 ||

സ രാജകുലമാസാദ്യ

മേഘസംഘോപമൈഃ ശുഭൈഃ |

പ്രാസാദശൃംഗൈർവിവിധൈഃ

കൈലാസശിഖരോപമൈഃ || 2.17.17 ||

ആവാരയദ്ഭിർഗഗനം

വിമാനൈരിവ പാണ്ഡുരൈഃ |

വർധമാനഗൃഹൈശ്ചാപി

രത്നജാലപരിഷ്കൃതൈഃ || 2.17.18 ||

തത് പൃഥിവ്യാം ഗൃഹവരം

മഹേന്ദ്രസദനോപമം |

രാജപുത്രഃ പിതൂർവേഷ്മ

പ്രവിവേശ ശ്രിയാ ജ്വലൻ || 2.17.19 ||

സ കക്ഷ്യാ ധൻവിഭിർഗുപ്താ -

സ്തിസ്രോതിക്രമ്യ വാജിഭിഃ |

പദാതിരപരേ കക്ഷ്യ

ഭ്യ ജഗാമ നരോത്തമഃ || 2.17.20 ||

സ സർവാഃ സമതിക്രമ്യ

കക്ഷ്യാ ദശരഥാത്മജഃ |

സന്നിവർത്യ ജനം സർവം

ശുദ്ധാന്തഃപുരമത്യഗാത് || 2.17.21 ||

തസ്മിൻ പ്രവിഷ്ടേ പിതൃരന്തികം തദാ  
 ജനഃ സ സർവോ മുദിതോ നൃപാത്മജേ |  
 പ്രതീക്ഷതേ തസ്യ പുനഃ സ്മ നിർഗമം  
 യഥോദയം ചന്ദ്രമസഃ സരിത്പതിഃ || 2.17.22 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ  
 അയോധ്യാകാണ്ഡേ സപ്തദശഃ സർഗഃ ||